អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការបំបាត់រាល់ទម្រង់
នៃការរើសអើងពូជសាសន៍

បានអនុម័ត និងបើកឱ្យចុះហត្ថលេខា និងឱ្យសច្ចាប័ន
តាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ ២១០៦ A (XX) ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៥ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ

ចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៦៩ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៩

រដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ

យល់ឃើញថា ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ ផ្អែកលើគោលការណ៍នៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងសមភាព ដែលជាប់ពីកំណើតមនុស្សគ្រប់រូប និង*ថា* រដ្ឋភាគីទាំងអស់បានសន្យាចាត់វិធានការរួមគ្នា និងដោយឡែកពីគ្នា ដោយសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីសម្រេចទិសដៅមួយរបស់សហប្រជាជាតិ ក្នុងការលើកស្ទួយ និងជំរុញឱ្យមានការគោរព និងការអនុវត្តជាសកលនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពមូលដ្ឋានសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា ដោយគ្មានការប្រកាន់បែងចែក មានជាអាទិ៍ ពូជសាសន៍ ភេទ ភាសា ឬសាសនា ។

យល់ឃើញថា សេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ប្រកាសថា មនុស្សគ្រប់រូបកើតមកមានសេរីភាព និងស្មើភាពខាងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងសិទ្ធិ និងថា ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិ និងសេរីភាពទាំងអស់ ដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាស ដោយគ្មានការប្រកាន់បែងចែកណាមួយ ពិសេសខាងពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ឬដើមកំណើតជាតិ ។

យល់ឃើញថា មនុស្សជាតិគ្រប់រូប មានភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ និងមានសិទ្ធិទទួលការការពារដោយច្បាប់ដូចគ្នា ប្រឆាំងនឹងការរើសអើង និងការញុះញង់ទាំងឡាយណា ដែលនាំឱ្យមានការរើសអើង ។

យល់ឃើញថា សហប្រជាជាតិបានផ្តន្ទាទោសអាណានិគមនិយម និងការអនុវត្តការផាត់ចេញ និងការរើសអើងអមជាមួយ ទោះតាមទម្រង់និងមាននៅទីណាក៏ដោយ និង*យល់ឃើញថា* សេចក្តីប្រកាស

នៅ ថ្ងៃទី ១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៦០ ស្តីពីការផ្តល់ឯករាជ្យដល់ប្រទេស និងប្រជាពលរដ្ឋស្ថិតក្រោមអាណានិគម (សេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាតលេខ ១៥១៤ (XV)) បានអះអាងនិងប្រកាសយ៉ាងឧឡារិកពីភាពចាំបាច់នៃការនាំយកបញ្ហាទាំងនេះ ទៅកាន់ទីបញ្ចប់យ៉ាងឆាប់ និងដោយឥតល័ក្ខខ័ណ្ឌ។

យល់ឃើញថា សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីអំពីការបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៦៣ (សេចក្តីសម្រេចចិត្ត របស់មហាសន្និបាតលេខ ១៩០៤ (XVIII) អះអាងយ៉ាងឧឡារិកអំពីភាពចាំបាច់នៃការបំបាត់ឱ្យបានឆាប់ នូវរាល់ទម្រង់ និងរាល់ការសម្តែងការរើសអើងពូជសាសន៍ទូទាំងពិភពលោក និងធានាឱ្យមានការយល់ដឹង និងការគោរពដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

ជឿជាក់ថា រាល់លទ្ធិនៃឧត្តមភាពដែលផ្អែកលើការបែងចែកពូជសាសន៍ គឺខុសឆ្គងខាងវិទ្យាសាស្ត្រ អាចត្រូវផ្តន្ទាទោសខាងសីលធម៌ នាំឱ្យមានអយុត្តិធម៌និងគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម និង*ជឿជាក់ថា* ពុំមានយុត្តិកម្មសម្រាប់ការរើសអើងពូជសាសន៍ ក្នុងទ្រឹស្តី ឬការអនុវត្តឡើយ។

អះអាងជាថ្មីថា ការរើសអើងរវាងមនុស្សនិងមនុស្ស ផ្អែកលើពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ឬដើមកំណើតជាតិ គឺជាឧបសគ្គដល់ការទាក់ទងជាមិត្តភាព និងសន្តិភាព រវាងប្រជាជាតិនានា និងអាចរំខានដល់សន្តិភាព និងសន្តិសុខរវាងប្រជាជាតិ និងភាពចុះសម្រុងគ្នា រវាងមនុស្សរស់នៅក្នុងរដ្ឋជាមួយគ្នា។

ជឿជាក់ថា អត្ថិភាពនៃរបាំងពូជសាសន៍ មិនអាចចុះសម្រុងជាមួយនឹងឧត្តមគតិ នៃសង្គមមនុស្សបានឡើយ។

ភ្ញាក់ផ្អើល ចំពោះការសម្តែងការរើសអើងពូជសាសន៍ នៅមានជាភស្តុតាងក្នុងតំបន់ខ្លះនៃពិភពលោក និងចំពោះនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលឈរលើឧត្តមភាពខាងពូជសាសន៍ ឬការស្អប់ខ្ពើមខាងពូជសាសន៍ ដូចជានយោបាយ*អាប៉ាថេត* ការផាត់ចេញ ឬការបែងចែក។

ប្តេជ្ញាចិត្ត អនុម័តយកវិធានការចាំបាច់ទាំងអស់ ដើម្បីបំបាត់ឱ្យបានឆាប់ នូវរាល់ទម្រង់ និងរាល់ការសម្តែងការរើសអើងពូជសាសន៍ និងទប់ស្កាត់ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងទ្រឹស្តី និងការអនុវត្តបែបពូជសាសន៍និយម ដើម្បីបង្កការយោគយល់រវាងពូជសាសន៍និងពូជសាសន៍ និងស្ថាបនាសហគមន៍អន្តរជាតិមួយ រួចផុតពីគ្រប់ទម្រង់នៃការផាត់ចេញ និងការរើសអើងពូជសាសន៍។

ចងចាំនូវ អនុសញ្ញាស្តីពីការរើសអើង ក្នុងការជួលឱ្យធ្វើការនិងការប្រកបមុខរបរ អនុម័តដោយអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិក្នុងឆ្នាំ១៩៥៨ និងអនុសញ្ញាស្តីពីប្រឆាំងការរើសអើងក្នុងវិស័យអប់រំ អនុម័តដោយអង្គការសម្រាប់ការអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌នៃសហប្រជាជាតិក្នុងឆ្នាំ១៩៦០។

ប្រាថ្នា អនុវត្តគោលការណ៍នានា ដែលចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ និងធានាអនុម័តយ៉ាងឆាប់បំផុត នូវវិធានការអនុវត្តសម្រាប់ទិសដៅនេះ។

បានព្រមព្រៀងគ្នាដូចតទៅ :

ផ្នែកទី ១

មាត្រា ១

១. ក្នុងអនុសញ្ញានេះ ពាក្យ "ការរើសអើងពូជសាសន៍" មានន័យថា ការប្រកាន់បែងចែក ការផាត់ចេញ ការរឹតត្បិត ឬការនិយម ផ្អែកលើពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ បុព្វញាតិ ឬដើមកំណើតជាតិ ឬជាតិពន្ធុ ដែលមានទិសដៅ ឬអនុភាពបំផ្លាញ ឬបន្ថយការទទួលស្គាល់ ការមាន ឬការប្រើប្រាស់ក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌសមភាព នូវសិទ្ធិមនុស្សនិងសេរីភាពមូលដ្ឋាន ខាងវិស័យនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ឬវិស័យដទៃទៀតនៃជីវភាពសាធារណៈ។

២. អនុសញ្ញានេះ មិនអនុវត្តទៅលើការបែងចែក ការផាត់ចេញ ការរឹតត្បិត ឬការនិយម រវាងប្រជាពលរដ្ឋខ្លួន និងមិនមែនជាប្រជាពលរដ្ឋខ្លួន ដែលធ្វើឡើងដោយរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះឡើយ។

៣. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃអនុសញ្ញានេះ អាចត្រូវបានបកស្រាយ ទោះតាមវិធីណាក៏ដោយថាប៉ះពាល់ដល់បទបញ្ញត្តិច្បាប់របស់រដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ស្តីពីសញ្ជាតិ ភាពជាប្រជាពលរដ្ឋ ឬការចូលសញ្ជាតិ ឱ្យតែបទបញ្ញត្តិច្បាប់ទាំងនោះ មិនរើសអើងចំពោះសញ្ជាតិពិសេសណាមួយ។

៤. វិធានការពិសេសនានាដែលបានធ្វើឡើង ក្នុងគោលបំណងធានាតែម្យ៉ាងគត់ ដល់ការរីកចម្រើនសមស្របរបស់ក្រុម ឬបុគ្គលជនជាតិ ឬពូជសាសន៍ខ្លះ ដែលត្រូវការនូវការការពារជាចាំបាច់ ដើម្បីធានាឱ្យក្រុម ឬបុគ្គលទាំងនោះ បានទទួលឬប្រើប្រាស់សិទ្ធិមនុស្សនិងសេរីភាពមូលដ្ឋាន ក្នុងល័ក្ខ

ខ័ណ្ឌស្មើភាព ដោយមិនត្រូវចាត់ទុកជាវិធានការរើសអើងពូជសាសន៍ឡើយ ឱ្យតែវិធានការទាំងនោះ មិនបង្កឱ្យមានការរក្សាសិទ្ធិដាច់ដោយឡែក សម្រាប់ក្រុមពូជសាសន៍ផ្សេងគ្នា និងឱ្យតែវិធានការទាំងនោះ មិនត្រូវបានបន្តធ្វើ បន្ទាប់ពីទិសដៅនៃវិធានការត្រូវបានសម្រេចហើយ ។

មាត្រា ២

១. រដ្ឋភាគី ផ្តន្ទាទោសការរើសអើងពូជសាសន៍ និងសន្យាធ្វើតាមគ្រប់វិធីសមស្រប និងដោយមិនពន្យារពេល នូវនយោបាយលប់បំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ និងបង្កការយោគយល់រវាងពូជសាសន៍ទាំងអស់ ហើយដើម្បីទិសដៅនេះ :

(ក) រដ្ឋភាគីនីមួយៗ សន្យាមិនធ្វើអំពើ ឬការអនុវត្តណាមួយនៃការរើសអើងពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងមនុស្ស ក្រុមមនុស្ស ឬស្ថាប័ន និងធានាថា អាជ្ញាធរនិងស្ថាប័នសាធារណៈទាំងអស់ ទាំងថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់មូលដ្ឋាន ធ្វើស្របតាមកាតព្វកិច្ចនេះ ។

(ខ) រដ្ឋភាគីនីមួយៗ សន្យាមិនលើកទឹកចិត្ត ការពារ ឬគាំទ្រដល់ការរើសអើងពូជសាសន៍ ដែលធ្វើដោយមនុស្សម្នាក់ ឬអង្គការណាមួយឡើយ ។

(គ) រដ្ឋភាគីនីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការស័ក្តិសិទ្ធិដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញ នូវនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ទាំងថ្នាក់ជាតិនិងមូលដ្ឋាន និងដើម្បីកែប្រែ និរាករ ឬដាក់ឱ្យមោឃៈនូវច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិណាដែលមានអនុភាពបង្កើត ឬបន្តការរើសអើងពូជសាសន៍ ទោះមាននៅទីណាក៏ដោយ ។

(ឃ) រដ្ឋភាគីនីមួយៗ តាមគ្រប់មធ្យោបាយសមស្រប រួមមានវិធានការខាងផ្លូវច្បាប់ផង តាមដែលស្ថានភាពតម្រូវ ត្រូវហាមឃាត់ និងបញ្ចប់ការរើសអើងពូជសាសន៍ ដែលធ្វើដោយមនុស្ស ក្រុមមនុស្ស ឬអង្គការណាក៏ដោយ ។

(ង) រដ្ឋភាគីនីមួយៗ សន្យាបង្កលក្ខណៈតាមករណីសមស្រប ឱ្យមានអង្គការ និងចលនាសមាហរណកម្មពហុពូជសាសន៍ និងមធ្យោបាយដទៃទៀត សម្រាប់ការលុបបំបាត់របាំងរវាងពូជសាសន៍ និងបន្ទុចបង្អាក់អ្វីដែលមានទំនោរពង្រឹងការបែងចែកពូជសាសន៍ ។

២. រដ្ឋភាគី បើកាលៈទេសៈតម្រូវ ក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ និងវិស័យដទៃទៀត ត្រូវចាត់វិធានការពិសេស និងជាក់ស្តែង ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍន៍ និងការការពារគ្រប់គ្រាន់ ដល់ក្រុមពូជ

សាសន៍ខ្លះ ឬបុគ្គលក្នុងក្រុមទាំងនោះ ក្នុងគោលបំណងធានាឱ្យពួកគេទទួលបានពេញលេញ និងស្មើភាព នូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពមូលដ្ឋាន។ វិធានការទាំងនេះ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ មិនតម្រូវឱ្យរក្សា ទុកសិទ្ធិមិនស្មើភាព និងដាច់ដោយឡែក សម្រាប់ក្រុមពូជសាសន៍ផ្សេងគ្នា បន្ទាប់ពីទិសដៅនៃវិធានការ ត្រូវបានសម្រេចហើយ។

មាត្រា ៣

រដ្ឋភាគី ផ្តន្ទាទោសជាពិសេស ដល់ការផាត់ចេញខាងពូជសាសន៍ និងអាប៉ាថេត និងសន្យាបង្ការ ហាមឃាត់ និងលុបបំបាត់ការអនុវត្តប្រភេទនេះ លើទឹកដីដែលស្ថិតក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។

មាត្រា ៤

រដ្ឋភាគី ផ្តន្ទាទោសការឃោសនាទាំងអស់ និងអង្គការទាំងអស់ ដែលយកគំនិត ឬទ្រឹស្តី ផ្អែកលើ ឧត្តមភាពពូជសាសន៍មួយ ឬក្រុមមួយនៃមនុស្ស ដែលមានពណ៌សម្បុរមួយ ឬដើមកំណើតជនជាតិមួយ ឬដែលប៉ុនប៉ងការពារ ឬលើកស្ទួយការស្អប់ខ្ពើម និងការរើសអើងពូជសាសន៍ក្នុងទម្រង់ណាមួយ។ រដ្ឋ ភាគី សន្យាអនុម័តជាបន្ទាន់នូវវិធានការជាវិជ្ជមាន សំដៅលុបបំបាត់រាល់ការញុះញង់ ឬរាល់អំពើឱ្យមាន ការរើសអើងពូជសាសន៍ ហើយដើម្បីទិសដៅនេះ ត្រូវឈរលើគោលការណ៍ ដែលបានចែងនៅក្នុងសេចក្តី ប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិដែលមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងមាត្រា ៥ នៃអនុសញ្ញានេះ។ រដ្ឋភាគីសន្យា ជាពិសេស :

(ក) ប្រកាសពីបទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយច្បាប់ ការសាបព្រួសផ្សព្វផ្សាយទាំងអស់ នូវ គំនិតទាំងឡាយដែលផ្អែកលើឧត្តមភាព ឬការស្អប់ខ្ពើម ការញុះញង់ទាំងអស់ ដែលឱ្យមានការរើសអើង ពូជសាសន៍ ក៏ដូចជារាល់អំពើហិង្សា ឬការញុះញង់ឱ្យមានអំពើបែបនេះ ប្រឆាំងពូជសាសន៍ ឬក្រុម មនុស្សណាមួយ ដែលមានពណ៌សម្បុរផ្សេង ឬដើមកំណើតជាតិផ្សេង និងការជួយដល់សកម្មភាពខាងពូជ សាសន៍និយម រួមមានហិរញ្ញប្បទានផង។

(ខ) ប្រកាសថាខុសច្បាប់ និងហាមឃាត់អង្គការ សកម្មភាពមានការចាត់តាំង និងរាល់សកម្មភាពឃោសនា ដែលលើកស្ទួយនិងញុះញង់ឱ្យមានការរើសអើងពូជសាសន៍ និងប្រកាសថា ការចូលរួមជាមួយអង្គការ ឬសកម្មភាពបែបនេះ គឺជាបទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយច្បាប់ ។

(គ) មិនអនុញ្ញាតឱ្យអាជ្ញាធរ ឬស្ថាប័នសាធារណៈទាំងថ្នាក់ជាតិ ឬថ្នាក់មូលដ្ឋាន លើកស្ទួយឬញុះញង់ឱ្យមានការរើសអើងពូជសាសន៍ ។

មាត្រា ៥

ស្របតាមកាតព្វកិច្ចជាមូលដ្ឋាន ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ២ នៃអនុសញ្ញានេះ រដ្ឋភាគីសន្យាហាមឃាត់ និងលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ និងសន្យាធានាឱ្យមនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ ដោយគ្មានការប្រកាន់បែងចែក មានជាអាទិ៍ ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ឬដើមកំណើតជាតិ ឬជនជាតិ ជាពិសេសក្នុងការអាស្រ័យផលសិទ្ធិដូចខាងក្រោម :

(ក) សិទ្ធិទទួលបានការប្រព្រឹត្តិមកលើខ្លួនស្មើគ្នាចំពោះមុខសាលាជំរះក្តី និងស្ថាប័នទាំងឡាយដែលផ្តល់យុត្តិធម៌ ។

(ខ) សិទ្ធិមានសន្តិសុខបុគ្គលនិងការការពារដោយរដ្ឋ ប្រឆាំងនឹងការរំលោភ ឬការបំពារបំពានរាងកាយពីសំណាក់មន្ត្រីរាជការរបស់រដ្ឋាភិបាល ឬពីសំណាក់ក្រុមបុគ្គល ឬស្ថាប័នណាមួយ ។

(គ) សិទ្ធិនយោបាយ ជាពិសេសសិទ្ធិចូលរួមការបោះឆ្នោត សិទ្ធិបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត តាមប្រព័ន្ធនៃការបោះឆ្នោតជាសកលនិងស្មើភាព សិទ្ធិចូលរួមក្នុងរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាក្នុងការដឹកនាំការងារសាធារណៈនៅគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ និងមានលទ្ធភាពស្មើគ្នាក្នុងការចូលបំរើការងារសាធារណៈ ។

(ឃ) សិទ្ធិពលរដ្ឋដទៃទៀត ជាពិសេស :

(i) សិទ្ធិដើរហើរ និងមាននិវេសនដ្ឋានដោយសេរីនៅក្នុងព្រំដែននៃរដ្ឋមួយ ។

(ii) សិទ្ធិចាកចេញពីប្រទេសណាមួយ រួមទាំងប្រទេសរបស់ខ្លួនផង និងវិលត្រឡប់មកប្រទេសខ្លួនវិញ ។

(iii) សិទ្ធិមានសញ្ជាតិមួយ ។

(iv) សិទ្ធិរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងជ្រើសរើសគូស្រករ ។

(v) សិទ្ធិមានកម្មសិទ្ធិតែម្នាក់ឯង ក៏ដូចជារួមជាមួយអ្នកដទៃ ។

(vi) សិទ្ធិជាទាយាទ ។

(vii) សិទ្ធិក្នុងការគិត មានសម្បជញ្ញៈ និងមានជំនឿសាសនាដោយសេរី ។

(viii) សិទ្ធិមានមតិ និងបញ្ចេញមតិដោយសេរី ។

(ix) សិទ្ធិមានសេរីភាពក្នុងការប្រជុំ និងធ្វើសមាគមដោយសន្តិវិធី ។

(ង) សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ជាពិសេសៈ

(i) សិទ្ធិធ្វើការងារ សិទ្ធិជ្រើសរើសការងារដោយសេរី សិទ្ធិទទួលបានលក្ខខណ្ឌធ្វើការត្រឹមត្រូវ និងប្រកបដោយអំណោយផល សិទ្ធិទទួលបានការការពារប្រឆាំងការគ្មានការងារធ្វើ សិទ្ធិទទួលប្រាក់ឈ្នួលស្មើគ្នាចំពោះការងារដូចគ្នា សិទ្ធិទទួលបានប្រាក់បំណាច់សមស្រប និងជាទីពេញចិត្ត ។

(ii) សិទ្ធិបង្កើតសហជីព និងចូលជាសមាជិកសហជីព ។

(iii) សិទ្ធិមានផ្ទះជ្រកកោណ ។

(iv) សិទ្ធិមានសុខភាព ការព្យាបាលជំងឺ សន្តិសុខសង្គម និងសេវាសង្គមកិច្ច ។

(v) សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

(vi) សិទ្ធិចូលរួមក្នុងសកម្មភាពវប្បធម៌ ក្នុងលក្ខខណ្ឌសមភាព ។

(ច) សិទ្ធិចេញចូលទីកន្លែង ឬទទួលសេវាដែលដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ដោយសាធារណៈជនទូទៅ ដូចជាការដឹកជញ្ជូន សណ្ឋាគារ ភោជនីយដ្ឋាន កន្លែងលក់កាហ្វេ រោងល្ខោន និងសួនច្បារ ។

មាត្រា ៦

រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា មនុស្សគ្រប់រូបដែលស្ថិតក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ទទួលបានការការពារ និងការដោះស្រាយស័ក្តិសិទ្ធិ តាមរយៈតុលាការជាតិ និងស្ថាប័នរដ្ឋមានសមត្ថកិច្ចផ្សេងទៀត ប្រឆាំងនឹងអំពើរើសអើងពូជសាសន៍ ដែលរំលោភសិទ្ធិមនុស្សនិងសេរីភាពមូលដ្ឋាន ផ្ទុយនឹងអនុសញ្ញានេះ និងមានសិទ្ធិសុំឱ្យតុលាការទាំងនេះ ផ្តល់សំណង ឬការជួសជុលត្រឹមត្រូវនិងគ្រប់គ្រាន់ ចំពោះការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីការរើសអើងពូជសាសន៍ ។

មាត្រា ៧

រដ្ឋភាគីសន្យាចាត់វិធានការជាបន្ទាន់និងស័ក្តិសិទ្ធិ ពិសេសក្នុងវិស័យសិក្សាអប់រំ វប្បធម៌ និងព័ត៌មាន ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងទស្សនៈលំអៀង ដែលនាំឱ្យមានការរើសអើងពូជសាសន៍ និងដើម្បីបង្កើនលំណោយផលដល់ការយោគយល់គ្នា ការអត់ឱនឱ្យគ្នា និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិនិងក្រុមពូជសាសន៍ ឬក្រុមជនជាតិ ក៏ដូចជាដើម្បីផ្សព្វផ្សាយគោលបំណងនិងគោលការណ៍នៃធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីអំពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ ហើយនិងអនុសញ្ញានេះ។

ផ្នែកទី ២

មាត្រា ៨

១. គណៈកម្មាធិការលុបបំបាត់ការរើសអើងពូជសាសន៍ (ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា គណៈកម្មាធិការ) ត្រូវបង្កើតឡើង។ គណៈកម្មាធិការនេះ មានអ្នកជំនាញ ១៨ រូប ដែលមានជំហរសីលធម៌ខ្ពស់ និងមិនលំអៀង និងដែលជ្រើសរើសក្នុងការបោះឆ្នោតដោយរដ្ឋភាគី ក្នុងចំណោមជនជាតិរបស់ខ្លួន និងត្រូវធ្វើការក្នុងឋានៈជាបុគ្គលឯកជន ដោយត្រូវធ្វើការពិចារណាបែងចែកតាមភូមិសាស្ត្រដោយសមធម៌ និងឱ្យមានតំណាងទម្រង់ផ្សេងៗនៃអារ្យធម៌ ព្រមទាំងទៅតាមប្រព័ន្ធច្បាប់ធំៗផង។

២. សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោតដោយសម្ងាត់ ពីបញ្ជីរាយនាមបេក្ខជនដែលជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋភាគី។ រដ្ឋភាគីនីមួយៗ អាចជ្រើសតាំងបេក្ខជនម្នាក់ ក្នុងចំណោមជនជាតិរបស់ខ្លួន។

៣. ការបោះឆ្នោតលើកដំបូង ត្រូវធ្វើឡើង ៦ ខែ ក្រោយកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃអនុសញ្ញានេះ។ យ៉ាងតិច ៣ ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទនៃការបោះឆ្នោតនីមួយៗ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវចេញលិខិតអញ្ជើញរដ្ឋភាគី ឱ្យដាក់ស្នើនាមបេក្ខជនរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេល ២ ខែ។ អគ្គលេខាធិការ ត្រូវរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះតាមលំដាប់អក្ខរក្រម នៃបេក្ខជនទាំងអស់ដែលបានដាក់ស្នើដោយរដ្ឋភាគី ដោយបញ្ជាក់ឈ្មោះរដ្ឋភាគី ដែលបានជ្រើសតាំងបេក្ខជន ហើយផ្ញើបញ្ជីនេះទៅគ្រប់រដ្ឋភាគីទាំងអស់។

៤. ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវធ្វើក្នុងសម័យប្រជុំនៃរដ្ឋភាគី តាមការកោះអញ្ជើញដោយអគ្គលេខាធិការ នៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ កូរ៉ុមសម្រាប់កិច្ចប្រជុំគឺពីរភាគបីនៃរដ្ឋភាគី។ បេក្ខជនដែលជាប់ជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវតែជាបេក្ខជនដែលទទួលបានសម្លេងច្រើនបំផុត និងសម្លេងភាគច្រើនដាច់ខាត ពីតំណាងរបស់រដ្ឋភាគីដែលមានវត្តមាន និងបានបោះឆ្នោត។

៥. (ក) សមាជិកគណៈកម្មាធិការត្រូវជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោតសម្រាប់រយៈពេល ៤ ឆ្នាំ។ ប៉ុន្តែអាណត្តិសមាជិក ៥ រូប ដែលជាប់នៅពេលបោះឆ្នោតលើកទី ១ ត្រូវផុតកំណត់ ក្នុងរយៈពេល ២ ឆ្នាំ ហើយឈ្មោះសមាជិកទាំង ៥ រូបនេះ ត្រូវចាប់ឆ្នោតជ្រើសរើសដោយ ប្រធានអង្គប្រជុំភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតលើកទី ១។

(ខ) ដើម្បីបំពេញកន្លែងទំនេរដោយចៃដន្យ រដ្ឋភាគីដែលមានអ្នកជំនាញការឈប់បំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវតែងតាំងអ្នកជំនាញម្នាក់ទៀត ក្នុងចំណោមជនជាតិរបស់ខ្លួន ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈកម្មាធិការ។

(៦) រដ្ឋភាគី ត្រូវទទួលបន្ទុកខ្លួនឯងលើចំណាយរបស់សមាជិកគណៈកម្មាធិការ សម្រាប់រយៈពេលសមាជិកគណៈកម្មាធិការបំពេញការងារ។

មាត្រា ៩

១. រដ្ឋភាគី សន្យាដាក់ជូនទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីគណៈកម្មាធិការពិនិត្យនូវរបាយការណ៍ស្តីពីវិធានការខាងនីតិកម្ម តុលាការ រដ្ឋបាល ឬវិធានការផ្សេងទៀតដែលបានអនុម័ត និងផ្តល់អនុភាពដល់បទបញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះ : (ក)នៅក្នុងរយៈពេល ១ ឆ្នាំ គិតចាប់ពីការចូលជាធរមាននៃអនុសញ្ញា សម្រាប់រដ្ឋពាក់ព័ន្ធ និង(ខ) បន្ទាប់មកទៀត រាល់ ២ ឆ្នាំម្តង និងនៅគ្រប់ពេលដែលគណៈកម្មាធិការសុំឱ្យធ្វើ។ គណៈកម្មាធិការអាចសុំព័ត៌មានបន្ថែមពីរដ្ឋភាគីបាន។

២. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវដាក់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួន តាមរយៈអគ្គលេខាធិការ ជូនទៅមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអាចផ្តល់យោបល់ និងអនុសាសន៍ទូទៅ ផ្អែកលើ

ការពិនិត្យរបាយការណ៍ និងព័ត៌មានទទួលបានពីរដ្ឋភាគី។ ការផ្តល់យោបល់ និងអនុសាសន៍ទូទៅទាំងនេះត្រូវដាក់ជូនមហាសន្និបាត ព្រមជាមួយមូលវិចាររបស់រដ្ឋជាភាគី បើសិនជាមាន។

មាត្រា ១០

១. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវអនុម័តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។

២. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសមន្ត្រីការិយាល័យរបស់ខ្លួន សម្រាប់រយៈពេល ២ ឆ្នាំ។

៣. លេខាធិការដ្ឋានរបស់គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។

៤. ការប្រជុំគណៈកម្មាធិការ ជាធម្មតា ធ្វើនៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ។

មាត្រា ១១

១. បើរដ្ឋភាគីណាមួយយល់ឃើញថា រដ្ឋភាគីមួយទៀតមិនអនុវត្តបទបញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះ រដ្ឋនោះ អាចលើកយកបញ្ហានេះដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការ។ គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនបណ្តឹងនេះទៅរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ។ ក្នុងរយៈពេល ៣ ខែ រដ្ឋចុងបណ្តឹងត្រូវដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការ នូវការពន្យល់ ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាលាយល័ក្ខអក្សរ ដោយបំភ្លឺបញ្ហា រួមទាំងការដោះស្រាយ បើសិនជាមាន ដែលរដ្ឋចុងបណ្តឹងបានធ្វើ។

២. បើបញ្ហា មិនត្រូវបានដោះស្រាយឱ្យពេញចិត្តសម្រាប់រដ្ឋពាក់ព័ន្ធទាំងពីរ តាមការចរចារទ្វេភាគី ឬតាមនីតិវិធីណាមួយបានទេ ក្នុងរយៈពេល ៦ ខែបន្ទាប់ពីរដ្ឋចុងបណ្តឹងបានទទួលបណ្តឹងទីមួយហើយ រដ្ឋភាគីណាមួយក៏បានមានសិទ្ធិលើកយកបញ្ហានោះដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការជាថ្មី ដោយការជូនដំណឹងទៅគណៈកម្មាធិការនិងដល់រដ្ឋម្ខាងទៀត។

៣. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាដែលដាក់ជូនមកខ្លួន ស្របតាមកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រានេះ ក្រោយពីខ្លួនបានដឹងច្បាស់ថា វិធីដោះស្រាយទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងស្រុក បានយកមក

ប្រើអស់ហើយក្នុងករណីនេះ ស្របតាមគោលការណ៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាទូទៅ។ វិធាននេះ នឹងមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ បើនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយ បន្តយូរហួសហេតុ។

៤. ចំពោះគ្រប់សំណុំរឿងដែលបញ្ជូនមក គណៈកម្មាធិការអាចសុំរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ឱ្យផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។

៥. នៅពេលគណៈកម្មាធិការពិនិត្យសំណុំរឿងណាមួយស្របតាមមាត្រានេះ រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធមានសិទ្ធិចាត់តំណាងម្នាក់ឱ្យចូលរួម តែពុំមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតក្នុងការងាររបស់គណៈកម្មាធិការ នៅគ្រប់ពេលនៃការពិនិត្យពិភាក្សាលើករណីនេះ។

មាត្រា ១២

១. (ក) បន្ទាប់ពីគណៈកម្មាធិការ បានទទួលនិងប្រមូលផ្តុំតាមលំដាប់លំដោយ នូវព័ត៌មានទាំងអស់ដែលខ្លួនយល់ថាចាំបាច់ហើយ ប្រធានគណៈកម្មាធិការ ត្រូវតែងតាំងគណៈកម្មការចំពោះកិច្ចមួយ (ដែលពីនេះតទៅហៅថា គណៈកម្មការ) ដែលមានសមាសភាព ៥ រូប ដែលអាចជាសមាជិក ឬអាចមិនមែនជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការ។ សមាជិកគណៈកម្មការ ត្រូវតែងតាំងដោយមានការយល់ព្រមជាឯកច្ឆ័ន្ទពីភាគីមានទំនាស់ និងត្រូវដាក់សេវារបស់ខ្លួនឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធប្រើប្រាស់ ដើម្បីរកដំណោះស្រាយស្រុះស្រួលលើបញ្ហា ដោយគោរពតាមអនុសញ្ញានេះ។

ខ. បើរដ្ឋភាគីមានទំនាស់ មិនឈានដល់ការកិច្ចព្រមព្រៀងទាំងស្រុង ឬផ្នែកខ្លះ លើសមាសភាពគណៈកម្មការក្នុងរយៈពេល ៣ ខែទេ សមាជិកគណៈកម្មការណាដែលមិនបានទទួលការយល់ព្រមពីរដ្ឋភាគីមានទំនាស់ ត្រូវដាក់ឱ្យជ្រើសរើសតាមការបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់ ដោយយកសម្លេងភាគច្រើន ពីរភាគបីនៃចំណោមសមាជិកគណៈកម្មាធិការ។

២. សមាជិកគណៈកម្មការ ត្រូវធ្វើការក្នុងឋានៈជាបុគ្គលឯកជន។ សមាជិកគណៈកម្មការ មិនត្រូវជាជនជាតិនៃរដ្ឋភាគីមានទំនាស់ ឬនៃរដ្ឋមិនមែនភាគីនៃអនុសញ្ញានេះឡើយ។

៣. គណៈកម្មការ ត្រូវបោះឆ្នោតរើសប្រធាន និងត្រូវអនុម័តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។

៤. ការប្រជុំគណៈកម្មការ ត្រូវធ្វើជាធម្មតានៅទីស្នាក់ការអង្គការសហប្រជាជាតិ ឬនៅកន្លែងសមស្របផ្សេងទៀត កំណត់ដោយគណៈកម្មការ។

៥. លេខាធិការដ្ឋានដែលកំណត់ស្របតាមមាត្រា ១០ កថាខណ្ឌ ៣ នៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវជួយគណៈកម្មការ នៅពេលទំនាស់រវាងរដ្ឋភាគី ឈានដល់ការបង្កើតឱ្យមានគណៈកម្មការ ។

៦. រដ្ឋភាគីមានទំនាស់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នាលើចំណាយសម្រាប់សមាជិកគណៈកម្មការ ស្របតាមការប៉ាន់ស្មានកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៧. បើចាំបាច់ អគ្គលេខាធិការ មានសិទ្ធិចេញចំណាយជួសសមាជិកគណៈកម្មការ មុនពេលសងមកវិញដោយរដ្ឋភាគីមានទំនាស់ ស្របតាមកថាខណ្ឌ ៦ នៃមាត្រានេះ ។

៨. ព័ត៌មានដែលគណៈកម្មាធិការទទួល និងប្រមូលបាន ត្រូវដាក់ឱ្យគណៈកម្មការប្រើប្រាស់ ហើយគណៈកម្មការ អាចសុំឱ្យរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ១៣

១. នៅពេលគណៈកម្មការបានសិក្សាបញ្ហាសព្វគ្រប់ហើយ គណៈកម្មាការត្រូវរៀបចំ និងដាក់ជូនប្រធានគណៈកម្មាធិការ នូវរបាយការណ៍មួយដែលបង្ហាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើបញ្ហាអង្គហេតុ ទាក់ទងនឹងចំណុចវិវាទរវាងភាគី និងកំណត់អនុសាសន៍ ដែលគណៈកម្មាធិការយល់ឃើញថា សមស្របសម្រាប់ដោះស្រាយទំនាស់ដោយស្រុះស្រួលគ្នា ។

២. ប្រធានគណៈកម្មាធិការ ត្រូវផ្ញើរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ ជូនទៅភាគីមានទំនាស់ ។ រដ្ឋភាគីទាំងនេះ ត្រូវជូនដំណឹងទៅប្រធានគណៈកម្មាធិការក្នុងរយៈពេល ៣ ខែ ថាខ្លួនព្រមទទួល ឬមិនព្រមទទួលយកអនុសាសន៍ ដែលកំណត់ក្នុងរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ ។

៣. បើផុតរយៈពេល ដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រានេះ ប្រធានគណៈកម្មាធិការ ត្រូវផ្ញើរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការ និងសេចក្តីប្រកាសរបស់រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ជូនទៅរដ្ឋភាគីផ្សេងទៀតនៃអនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ១៤

១. រដ្ឋភាគី អាចប្រកាសគ្រប់ពេលវេលា ថាខ្លួនទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការ ក្នុងការទទួលនិងពិនិត្យបណ្តឹងរបស់បុគ្គល ឬក្រុមបុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន និងដែលអះ

អះអាងថា ជាជនរងគ្រោះពីការរំលោភដោយរដ្ឋភាគីទៅលើសិទ្ធិណាមួយ ដែលមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ។ គណៈកម្មាធិការ នឹងមិនទទួលយកបណ្តឹងពាក់ព័ន្ធនឹងរដ្ឋភាគី ដែលមិនបានធ្វើសេចក្តីប្រកាសនេះឡើយ។

២. រដ្ឋភាគីណាដែលធ្វើសេចក្តីប្រកាស ស្របតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រានេះ អាចបង្កើត ឬបង្ហាញឈ្មោះស្ថាប័នមួយ ក្នុងលំដាប់គតិយុត្តិថ្នាក់ជាតិរបស់ខ្លួន ដែលមានសមត្ថកិច្ចទទួល និងពិនិត្យបណ្តឹងទាមទាររបស់បុគ្គល ឬក្រុមបុគ្គល ដែលស្ថិតក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន និងដែលអះអាងថា ជាជនរងគ្រោះដោយការរំលោភសិទ្ធិណាមួយ ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញានេះ ហើយដែលបានប្រើអស់ដំណោះស្រាយក្នុងស្រុកដែលមាន។

៣. សេចក្តីប្រកាសដែលធ្វើស្របតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រានេះ និងឈ្មោះស្ថាប័នណាមួយ ដែលបានបង្កើត ឬបង្ហាញស្របតាមកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រានេះ ត្រូវដឹកល់ទុកដោយរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ នៅនឹងអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនច្បាប់ចម្លងនៃសេចក្តីប្រកាស និងឈ្មោះស្ថាប័នទៅជូនរដ្ឋភាគីផ្សេងទៀត។ សេចក្តីប្រកាសអាចដកវិញបានគ្រប់ពេល ដោយការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការ ប៉ុន្តែការដកនេះ មិនប៉ះពាល់បញ្ហាដែលគណៈកម្មាធិការបានទទួលរួចហើយឡើយ។

៤. ស្ថាប័នដែលបានបង្កើត ឬបង្ហាញស្របតាមកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រានេះ ត្រូវរក្សាសៀវភៅចុះបញ្ជីបណ្តឹងទាមទារ ហើយច្បាប់ចម្លងនៃសៀវភៅចុះបញ្ជី ដែលមានការបញ្ជាក់ស្របតាមច្បាប់ដើម ត្រូវដឹកល់ទុករៀងរាល់ឆ្នាំ នៅនឹងអគ្គលេខាធិការតាមរយៈខ្សែបណ្តាញសមស្រប ក្នុងន័យថា ខ្លឹមសារនៃច្បាប់ចម្លង មិនត្រូវឱ្យដឹងជាសាធារណៈឡើយ។

៥. បើមិនពេញចិត្តនឹងស្ថាប័នដែលបង្កើត ឬបង្ហាញស្របតាមកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រានេះទេ អ្នកដាក់បណ្តឹងទាមទារ មានសិទ្ធិក្នុងរយៈពេល ៦ ខែ ប្តឹងអំពីបញ្ហានេះទៅគណៈកម្មាធិការ។

៦. (ក) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនជាសម្ងាត់នូវបណ្តឹងណាដែលផ្ញើមកឱ្យខ្លួន ទៅរដ្ឋភាគីដែលជាប់ចោទ ថាបានរំលោភបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃអនុសញ្ញានេះ ប៉ុន្តែអត្តសញ្ញាណរបស់បុគ្គល ឬក្រុមបុគ្គលពាក់ព័ន្ធ មិនត្រូវប្រាប់ឱ្យដឹងឡើយ បើគ្មានការយល់ព្រមជាក់លាក់ពីបុគ្គលនេះ ឬក្រុមបុគ្គលនេះ។ គណៈកម្មាធិការ មិនទទួលបណ្តឹងអនាមិកទេ។

(ខ) ក្នុងរយៈពេល ៣ ខែ រដ្ឋចុងចោទត្រូវដាក់ការពន្យល់ ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាលាយលក្ខអក្សរ បំភ្លឺអំពីបញ្ហានិងការដោះស្រាយ ប្រសិនជាមាន ដែលរដ្ឋចុងចោទបានធ្វើឡើងហើយ។

៧. (ក) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវពិនិត្យបណ្តឹងទាំងឡាយ ស្របតាមព័ត៌មានដែលខ្លួនបានទទួលពីរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ និងពីអ្នកប្តឹងទាមទារ។ គណៈកម្មាធិការ មិនពិនិត្យបណ្តឹងពីអ្នកប្តឹងទាមទារណា ដែលមិនបានធានាអះអាង ថាខ្លួនបានប្រើអស់នូវការដោះស្រាយក្នុងស្រុកដែលមាន។ ប៉ុន្តែវិធាននេះ នឹងមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ បើនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយ បន្តយូរហួសហេតុ។

(ខ) គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ជូនការផ្តល់យោបល់និងអនុសាសន៍ បើសិនជាមាន ទៅជូនរដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ និងអ្នកប្តឹងទាមទារ។

៨. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួន នូវសេចក្តីសង្ខេបនៃបណ្តឹង និងបើសមស្រប សង្ខេបការពន្យល់និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់រដ្ឋភាគីពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងសង្ខេបការផ្តល់យោបល់និងអនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិការ។

៩. គណៈកម្មាធិការ មានសមត្ថកិច្ចបំពេញមុខងារដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះបាន លុះត្រាតែយ៉ាងតិចបំផុត រដ្ឋភាគីចំនួន ១០ នៃអនុសញ្ញានេះ ជាប់កាតព្វកិច្ចដោយសេចក្តីប្រកាស ដែលធ្វើឡើងស្របតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រានេះ។

មាត្រា ១៥

១. ក្នុងពេលរង់ចាំការសម្រេចបាននូវគោលបំណងនៃសេចក្តីប្រកាស ស្តីពីការផ្តល់ឯករាជ្យ ដល់ប្រទេស និងប្រជាជាតិអាណានិគម ដែលកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាត លេខ ១៥១៤ (XV) ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦០ បទបញ្ញត្តិនានានៃអនុសញ្ញានេះ នឹងមិនដាក់កម្រិតព្រំដែនដោយប្រការណាមួយ លើសិទ្ធិប្តឹងទាមទារដែលផ្តល់ដល់ប្រជាជាតិទាំងនេះ ដោយលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិផ្សេងៗ ឬដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ និងស្ថាប័នឯកទេសនានានៃអង្គការសហប្រជាជាតិឡើយ។

២. (ក) គណៈកម្មាធិការ ដែលបានបង្កើតស្របតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៨ នៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវទទួលច្បាប់ចម្លងនៃបណ្តឹងទាមទារ និងដាក់បង្ហាញមតិ និងអនុសាសន៍ស្តីពីបណ្តឹងទាមទារទាំងនេះ ទៅស្ថាប័ននានារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលទទួលបន្ទុកដោះស្រាយដោយផ្ទាល់ នូវបញ្ហាពាក់ព័ន្ធ

នឹងគោលការណ៍ និងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ដើម្បីពិនិត្យបណ្តឹងទាមទាររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៃដែនដីស្ថិតក្រោមអាណាព្យាបាល ដែនដីគ្មានស្វ័យភាពគ្រប់គ្រង និងដែនដីផ្សេងទៀតទាំងអស់ ដែលកំណត់ឱ្យអនុវត្តតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាតលេខ ១៥១៤ (XV) ទាក់ទងនឹងបញ្ហាដែលបានចែងក្នុងអនុសញ្ញានេះ និងដែលស្ថិតនៅចំពោះមុខស្ថាប័នទាំងនេះ ។

(ខ) គណៈកម្មាធិការត្រូវទទួលពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ នូវច្បាប់ចម្លងនៃរបាយការណ៍ស្តីពីវិធានការខាងនីតិបញ្ញត្តិ តុលាការ រដ្ឋបាល ឬវិធានការផ្សេងទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់នឹងគោលការណ៍ និងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងលើដែនដី ដែលមានចែងក្នុងអនុកថាខណ្ឌ(ក) នៃកថាខណ្ឌនេះ និងត្រូវបង្ហាញមតិ និងផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ស្ថាប័នទាំងនេះ ។

៣. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួនជូនមហាសន្និបាត នូវសេចក្តីសង្ខេបនៃបណ្តឹងទាមទារ និងរបាយការណ៍ ដែលខ្លួនបានទទួលពីស្ថាប័ននានារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ព្រមទាំងការបង្ហាញមតិ និងអនុសាសន៍នៃគណៈកម្មាធិការ ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងទាមទារ និងរបាយការណ៍ ដែលលើកឡើងខាងលើ ។

៤. គណៈកម្មាធិការ ត្រូវសុំអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ឱ្យផ្តល់មកឱ្យខ្លួននូវព័ត៌មានទាំងអស់ ដែលទាក់ទងនឹងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ និងព័ត៌មានដែលអគ្គលេខាធិការអាចមានស្តីពីដែនដី ដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌ ២ (ក) នៃមាត្រានេះ ។

មាត្រា ១៦

បទបញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃអនុសញ្ញានេះ ស្តីពីវិធានសម្រាប់ការដោះស្រាយទំនាស់ ឬបណ្តឹង ត្រូវអនុវត្តដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីផ្សេងទៀត សម្រាប់ដោះស្រាយទំនាស់ ឬបណ្តឹង ក្នុងវិស័យនៃការរើសអើង ដែលមានបញ្ញត្តិក្នុងលិខិតុបករណ៍មូលដ្ឋាន ឬអនុសញ្ញានានាដែលអនុម័តដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ និងស្ថាប័នឯកទេសនានានៃអង្គការសហប្រជាជាតិ និងមិនត្រូវរារាំងរដ្ឋភាគី ក្នុងការប្រើនីតិវិធីផ្សេង ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ណាមួយ ស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ មានលក្ខណៈទូទៅ ឬមានលក្ខណៈពិសេស ដែលមានជាធរមានរវាងរដ្ឋទាំងនោះឡើយ ។

ផ្នែកទី ៣

មាត្រា ១៧

១. អនុសញ្ញានេះ ត្រូវបើកចំហឱ្យចុះហត្ថលេខាសម្រាប់រដ្ឋសមាជិកសហប្រជាជាតិ ឬសមាជិក នៃស្ថាប័នឯកទេសណាមួយ ឬជាភាគីនៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ឬជារដ្ឋផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានអញ្ជើញដោយមហាសន្និបាតសហប្រជាជាតិ ឱ្យក្លាយជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ។

២. អនុសញ្ញានេះ ជាកម្មវត្ថុនៃការឱ្យសច្ចាប័ន។ លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ត្រូវតំកល់ទុកនៅនឹង អគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។

មាត្រា ១៨

១. អនុសញ្ញានេះ ត្រូវបើកចំហឱ្យរដ្ឋណាមួយ ដូចមានយោងក្នុងមាត្រា ១៧ កថាខណ្ឌ ១ នៃអនុសញ្ញានេះ ចូលជាសមាជិក។

២. ការចូលជាសមាជិក ត្រូវធ្វើឡើងដោយការតំកល់លិខិតុបករណ៍សុំចូលជាសមាជិក នៅនឹង អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។

មាត្រា ១៩

១. អនុសញ្ញានេះ ចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៣០ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការដំកល់លិខិតុបករណ៍ ទី ២៧ នៃការឱ្យសច្ចាប័ន ឬការសុំចូលជាសមាជិក នៅនឹងអគ្គលេខាធិការ អង្គការសហប្រជាជាតិ។

២. រដ្ឋណាដែលបានផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញានេះ បន្ទាប់ពីការដំកល់លិខិតុប ករណ៍ទី ២៧ នៃការឱ្យសច្ចាប័ន ឬការសុំចូលជាសមាជិកអនុសញ្ញានេះ នឹងត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៣០ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលរដ្ឋនេះ ដំកល់លិខិតុបករណ៍ឱ្យសច្ចាប័ន ឬការសុំចូល ជាសមាជិករបស់ ខ្លួន។

មាត្រា ២០

១. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវទទួល និងជូនដំណឹងទៅរដ្ឋទាំងអស់ ដែលជាភាគី ឬអាចនឹងក្លាយជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌទាំងឡាយ ដែលរដ្ឋបានដាក់នៅពេលឱ្យសច្ចាប័ន

ឬសុំចូលជាសមាជិក។ រដ្ឋណាដែលជំទាស់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌណាមួយ ត្រូវជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការ ក្នុងរយៈពេល ៩០ ថ្ងៃ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃឆ្លើយឆ្លងខាងលើ ថាខ្លួនមិនទទួលយកល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះទេ។

២. ល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលវិសមិតនឹងកម្មវត្ថុនិងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេ ហើយក៏មិនត្រូវអនុញ្ញាតដែរ នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌណាដែលមានអនុភាពបង្អាក់ដំណើរនៃអង្គការណាមួយ ដែលបង្កើតឡើងដោយអនុសញ្ញានេះ។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌត្រូវចាត់ថា មានវិសមិតនិងបន្ទុចបង្អាក់ បើ ២ ភាគ ៣ យ៉ាងតិចនៃរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ លើកការជំទាស់។

៣. ល័ក្ខខ័ណ្ឌ អាចដកចេញវិញបានគ្រប់ពេល ដោយការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការ។ ការជូនដំណឹងនេះ មានអនុភាពនៅកាលបរិច្ឆេទនៃការបានទទួលដំណឹង។

មាត្រា ២១

រដ្ឋភាគី អាចប្រកាសដកខ្លួនចេញពីអនុសញ្ញានេះ ដោយការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរ ទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ការប្រកាសដកខ្លួន មានអនុភាព ១ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលអគ្គលេខាធិការបានទទួលការជូនដំណឹងនេះ។

មាត្រា ២២

ទំនាស់រវាងរដ្ឋភាគីពីរ ឬច្រើនជាងនេះ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបកស្រាយ ឬការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ហើយដែលមិនអាចដោះស្រាយតាមការចរចារបាន ឬតាមនីតិវិធីដែលមានកំណត់ច្បាស់លាស់ក្នុងអនុសញ្ញានេះ ត្រូវបញ្ជូនទៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីទំនាស់ណាមួយ ដើម្បីជំនុំជំរះ លើកលែងតែរដ្ឋភាគីទំនាស់ណាមួយ សុខចិត្តទទួលយកវិធីដោះស្រាយណាមួយផ្សេងទៀត។

មាត្រា ២៣

១. សំណើរសុំពិនិត្យឡើងវិញនូវអនុសញ្ញានេះ អាចធ្វើទៅបានគ្រប់ពេល ដោយរដ្ឋភាគីណាមួយតាមការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។

២. មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវសម្រេចពីវិធានការនានា បើមាន ចំពោះការស្នើសុំនេះ។

មាត្រា ២៤

អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវជូនព័ត៌មានដល់រដ្ឋទាំងអស់ ស្របតាមមាត្រា ១៧ កថាខណ្ឌ ១ នៃអនុសញ្ញានេះ នូវចំណុចខាងក្រោម :

ក. ការចុះហត្ថលេខា ការឱ្យសច្ចាប័ន និងការចូលជាសមាជិក ស្របតាមមាត្រា ១៧ និង ១៨ ។

ខ. កាលបរិច្ឆេទដែលអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន ស្របតាមមាត្រា ១៩ ។

គ. បណ្ដឹងនិងសេចក្ដីប្រកាសដែលទទួលបាន ស្របតាមមាត្រា ១៤ មាត្រា ២០ និងមាត្រា ២៣ ។

ឃ. ការប្រកាសដកខ្លួន ស្របតាមមាត្រា ២១ ។

មាត្រា ២៥

១. អនុសញ្ញានេះ ដែលមានអត្ថបទជាភាសាចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញ៉ុល មានតម្លៃស្មើគ្នា នឹងតម្កល់ទុកនៅប័ណ្ណសារដ្ឋានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។

២. អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនច្បាប់ចម្លងនៃអនុសញ្ញានេះ ដោយមានបញ្ជាក់ការចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ទៅរដ្ឋទាំងអស់ដែលជាសមាជិក តាមប្រភេទដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ កថាខណ្ឌ ១ នៃអនុសញ្ញានេះ ។

--------//--------

ប្រភព: ការិយាល័យនៃឧត្តមស្នងការ អង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំកម្ពុជា